

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi
piia.rekila@tem.fi

LAUSUNTO

1 (3)

EK-2012-170

25.4.2012

TEM/767/00.04.01/2012

KILPAILUVIRASTON, KULUTTAJAVIRASTON JA KULUTTAJATUTKIMUSKESKUKSEN YHDISTÄMINEN

Työ- ja elinkeinoministeriön asettama ohjausryhmä selvittää Kilpailuviraston ja Kuluttajaviraston yhdistämistä. Samalla harkitaan, olisiko myös Kuluttajatutkimuskeskus yhdistettävissä uuteen virastokokonaisuuteen. Selvitys valmistuu kevään 2012 aikana ja jos yhdistämiseen päädytään, uusi virasto voisi aloittaa toimintansa vuoden 2013 alussa.

Ministeriö on laatinut tiiviin muistion, jossa tarkastellaan mahdollisen yhdistetyn viraston hallintoa, substanssia ja tutkimusta. Mahdollisesta yhdistämisestä Elinkeinoelämän keskusliitto EK esittää tässä vaiheessa seuraavat huomiot. Jos yhdistämisessä edetään, EK pitää tärkeänä, että elinkeinoelämää kuullaan myös valmistelun myöhemmissä vaiheissa.

Substanssi

Elinkeinoelämän näkökulmasta olennaisinta on, kuinka mahdollinen virastojen yhdistäminen vaikuttaa Kilpailuviraston sekä Kuluttajaviraston ja kuluttaja-asiamiehen tehtäviin ja tehtävien hoitamiseen, ml. lainsäädännön noudattamisen valvontaan.

Kilpailuviraston tehtävänä on terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen. Kilpailuvirasto tutkii kilpailuolosuhteita, selvittää kilpailunrajoituksia, ryhtyy toimenpiteisiin kilpailunrajoitusten vahingollisten vaikutusten poistamiseksi ja tekee aloitteita kilpailun edistämiseksi ja kilpailua rajoittavien säännösten ja määräysten purkamiseksi. Toiminta keskittyy elinkeinonharjoittajien välisten menettelyjen tarkasteluun eikä viraston tehtävänä ole kuluttajan aseman turvaaminen, vaikka kuluttajat yritysten tapaan nauttivatkin kilpailun tuomista eduista yhteiskunnalle. Kilpailulainsäädännön noudattamisen valvonta edellyttää juridisen osaamisen lisäksi vahvaa taloustieteellistä osaamista.

Kuluttajavirasto on kuluttajien taloudellisen ja oikeudellisen aseman turvaamista sekä kuluttajapolitiikan toteuttamista varten. Kuluttajavirasto edistää ja toteuttaa kuluttajavalistusta ja -kasvatusta, tekee kuluttajakysymyksiin liittyviä selvityksiä ja vertailuja sekä esityksiä ja aloitteita kuluttajansuojan ja ku-

Lainsäädäntö ja kauppapolitiikka
Niina Harjunheimo, Jukka Lehtonen

25.4.2012

EK-2012-170

luttajapolitiikan kehittämiseksi. Lisäksi Kuluttajavirastossa on kuluttaja-asiamies, joka valvoo kuluttajansuojalainsäädännön noudattamista. Kuluttajaviraston toiminta ja myös kuluttaja-asiamiehen valvonta painottuvat pehmeisiin menettelyihin: informaatio-ohjaukseen sekä neuvotteluihin yksittäisten yritysten ja elinkeinoelämän järjestöjen kanssa.

Vaikka Kilpailuvirasto ja Kuluttajavirasto edistävät molemmat markkinoiden toimivuutta, virastojen tehtävissä ja toiminnassa, mukaan lukien lainsäädännön noudattamisen valvonnan keinovalikoimassa, on merkittäviä eroja. EK katsookin, että virastojen substanssiin liittyvissä ydintoiminnoissa ei ole saatavissa merkittäviä synergiaetuja.

Jos yhdistämisessä edetään, EK pitää hyvin tärkeänä, että yhdistämisellä ei muuteta lakiin perustuvia virastojen tehtäviä. Samoin EK pitää erittäin tärkeänä, että kilpailuasioden ja kuluttaja-asioden ydinasiat organisoidaan selkeästi eri yksiköihin, jos virastot yhdistetään. Tätä puoltaa muun muassa se, että Kilpailuviraston toimintaa määrittää korostettu itsenäisyyden ja riippumattomuuden tarve, joka saattaa vaarantua, jos Kilpailuvirasto yhdistetään erilaisia tavoitteita, kuten esimerkiksi valtioneuvoston määrittämiä kuluttajapoliittisia tavoitteita, toteuttavaan kuluttajaviranomaiseen.

EK korostaa lisäksi myös, että substanssilainsäädännöstä seuraavissa valvonnan keinovalikoimissa – ja keinovalikoimista seuraavissa toimintatavoissa – on merkittäviä eroja eikä niitä ole perusteltua tai tarkoituksenmukaista pyrkiä yhdenmukaistamaan, jos virastot yhdistetään. On esimerkiksi olennaista, että jatkossakin kuluttaja-asiamiehen valvontatoimintaa ohjaa laissa Kuluttajavirastosta määritetty neuvotteluvelvollisuus ja toiminta Kuluttajaviraston ja kuluttaja-asiamiehen tehtäväalueella painottuu informaatio-ohjaukseen.

EK toteaa lisäksi, että etenkin kilpailu- ja kuluttajansuojalainsäädännön noudattamisen laadukas valvonta vaativat molemmat erityisosaamista, josta on huolehdittava virastojen mahdollisessa yhdistämisessä. Esimerkiksi uudistunut kilpailulaki edellyttää lainsäädännön noudattamista valvovalta viranomaiselta uuteen yrityskauppatestiin siirtymisen myötä entistä vahvempaa taloustieteellistä osaamista.

Sekä Kilpailuviraston että Kuluttajavirastojen tehokas ja laadukas toiminta edellyttää hyvää yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa. Siksi on tärkeätä, että mahdollisen yhdistetyn viraston yhteistyölle elinkeinoelämän kanssa luodaan selkeät ja avoimet menettelytavat (mm. ohjeiden ja linjausten valmistelulle). Lisäksi olisi luontevaa, että jos virastot yhdistetään, yhdistetylle virastolle määritetään Finanssivalvonnan tavoin laissa velvollisuus kuulla säännöllisesti elinkeinoelämän ja kuluttajien edustajia valvonnalle asetetuista yleisistä tavoitteista ja niiden toteutumisesta.

EK katsoo, että mahdollisen yhdistämisen yhteydessä on syytä varautua mahdollisiin uusiin tehtäviin. Yhdistetylle virastolle voi jatkossa tulla esimer-

Lainsäädäntö ja kauppapolitiikka
Niina Harjunheimo, Jukka Lehtonen

25.4.2012

EK-2012-170

kiksi julkisten hankintojen valvontaan liittyviä tehtäviä, sillä EU:n komissio on ehdotuksissa julkisten hankintojen direktiiveiksi ehdottanut, että jokaiseen jäsenvaltioon olisi perustettava julkisten hankintojen sääntelyn noudattamista valvova viranomainen. EK pitää tärkeänä, että Suomeen perustetaan julkisia hankintoja valvova viranomainen riippumatta siitä, toteutuvatko komission ehdotukset. Luonteva taho valvojaksi olisi Kilpailuvirasto tai mahdollinen yhdistetty virasto.

Hallinto

EK yhtyy muistiossa esitettyyn näkemykseen, että tehokkuutta ja synergioita olisi virastojen mahdollisen yhdistämisen yhteydessä saavutettavissa luontevimmin lähinnä hallintotehtävien yhdistämisestä. EK pitää nykyisessä valtiontaloudellisessa tilanteessa ymmärrettävänä pyrkimystä lisätä valtionhallinnon tehokkuutta ja tuottavuutta.

Tutkimus

EK pitää tärkeänä, että nykyisen Kuluttajatutkimuskeskuksen harjoittama tutkimustoiminta vastaa jatkossa nykyistä paremmin kuluttajapolitiikan ja yhteiskunnallisen päätöksenteon tietotarpeisiin. Riippumatta siitä, miten nykyisen Kuluttajatutkimuskeskuksen toiminta organisoidaan, keskeistä on, että itse tutkimustyön riippumattomuus turvataan, tutkimusta on mahdollista tehdä erilaisista näkökulmista ja tutkimusta voivat hyödyntää laajasti eri tahot (mm. ministeriöt, elinkeinoelämä ja mahdollinen yhdistetty virasto).

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto
Lainsäädäntö ja kauppapolitiikka

Jukka Ahtela
Johtaja